

<http://doi.org/10.22133/mtlj.2025.504356.1431>

The Beginning of a New Chapter of Legislation for Cyberspace: with an Emphasis on the EU Digital Services Act

Shiva Shokrollahi^{1*} , Roya Motamednejad²

1. Ph.D. Student in Public Law, Department of Public and International Law, Faculty of Law and Political Science, Allameh Tabatabaee University, Tehran, Iran.

2. Associate Prof., Department of Public and International Law, Faculty of Law and Political Science, Allameh Tabatabaee University, Tehran, Iran.

Article Info	Abstract
Original Article	In an era where digital platforms have increasingly become central to citizens' daily lives, they have virtually monopolized cyberspace, and there is a need for stronger regulatory frameworks. Recognizing the profound impact of online services on society, the economy and democracy, the European Union has taken an important step in this direction by adopting the Digital Services Act. The Act aims to create a safer and more responsive online environment that addresses the challenges posed by the rapid evolution of digital technologies and the complex dynamics of online interactions. As a pioneer in digital policy, the European Union has introduced the Digital Services Act, which aims to create a safer and fairer online environment. The Act seeks to protect privacy and users' rights by strengthening the regulation of online speech, monitoring social platforms and defining new standards. There is also a need for further research to effectively implement the Act and strike a balance between innovation and the protection of users' rights. Finally, cooperation between regulators, platforms and civil society is essential to achieve the objectives of the Digital Services Act. By examining this law in detail, we aim to shed light on how this groundbreaking legislation can transform the online landscape and foster a safer and fairer digital ecosystem for all. We also examine in detail the various aspects of the law and the EU's actions to implement it, to explain its positive and negative effects.
Received: 03-02-2025	
Accepted: 04-03-2025	
Keywords: European Union Platforms Digital Technologies Digital Services Act Personal Data	
*Corresponding author e-mail: shivashokrollahi8@gmail.com	
How to Cite: Shokrollahi, Sh., & Motamednejad, R. (2026). The Beginning of a New Chapter of Legislation for Cyberspace: With an Emphasis on the EU Digital Services Act. <i>Modern Technologies Law</i> , 7(13), 277-298.	
Published by University of Science and Culture https://www.usc.ac.ir Online ISSN: 2783-3836	

1. Introduction

The digital landscape has undergone transformative changes over the past two decades, necessitating a robust legislative framework to address emerging challenges in cyberspace. Today, every country and the international community in general should strive to understand the advantages and disadvantages of these new developments and achievements of humanity, and prevent the lives of individuals and society, especially the privacy of individuals, from being endangered, so as not to expose their lives to new and fundamental problems. The European Union, as an important regional organization and worthy of attention, has done this well and, considering the new developments and changes in the world, has tried to legislate and limit their various dimensions so that they do not exceed the control and legal framework of societies and legislative systems and do not disrupt the life of humanity and perhaps even lead to destruction. The European Union is tackling the problem by strengthening the regulation of online speech through the DSA. This system increases complaint mechanisms for citizens who feel excluded from social media. It also foresees an important role for independent administrative bodies and digital service coordinators to monitor content moderation platforms. The European Union (EU) has taken a pioneering step with the introduction of the Digital Services Act (DSA), marking the beginning of a new chapter in legislation aimed at regulating online platforms and ensuring a safer digital environment for users. The DSA, which complements the Digital Markets Act (DMA), aims to establish comprehensive rules governing the responsibilities of digital service providers, particularly large online platforms, in managing content and user interactions. At the heart of the DSA is the recognition of the profound impact that digital services have on society, including issues related to misinformation, hate speech, and the protection of vulnerable users. The Act aims to create a more transparent and accountable online ecosystem by imposing stricter obligations on platforms regarding content moderation, data protection, and user rights. One of its key features is the requirement for platforms to implement effective mechanisms for reporting and addressing illegal content, thereby enhancing user safety and fostering trust in digital services. Moreover, the DSA introduces provisions for greater transparency in advertising and algorithmic processes. Platforms are mandated to disclose how their algorithms function, particularly concerning content recommendation systems that can significantly influence public opinion and behavior. This emphasis on transparency is crucial in empowering users to make informed choices about the content they consume and the platforms they engage with. Another significant aspect of the DSA is its focus on protecting minors and vulnerable populations from harmful content. By mandating age verification measures and implementing stricter rules around targeted advertising, the DSA aims to create a safer online environment for younger users. This approach reflects a growing recognition of the ethical responsibilities that digital service providers hold in safeguarding their users' well-being. The DSA also establishes a framework for cross-border cooperation among EU member states in enforcing these regulations. This collaborative approach is essential in addressing the global nature of digital services, where content can easily transcend national borders. By fostering cooperation among regulatory authorities, the DSA seeks to ensure consistent enforcement of its provisions across the EU, thereby enhancing its effectiveness. Furthermore, the DSA sets forth significant penalties for non-compliance, including hefty fines that can reach up to six percent of a company's global revenue. This punitive measure underscores the seriousness with which the EU approaches compliance and accountability in cyberspace. It sends a clear message to digital service providers that adherence to these regulations is not optional but a fundamental obligation. In conclusion, the European Union Digital Services Act heralds a new era of legislation for cyberspace, characterized by enhanced accountability, transparency, and user protection. As digital platforms continue to evolve and shape societal dynamics, the DSA provides a critical framework for addressing the complexities of online interactions. By prioritizing user safety and fostering a more responsible digital environment, the DSA not only sets a precedent within Europe but also serves as a potential model for global regulatory efforts in cyberspace governance. As this legislation unfolds, it will be imperative for stakeholders to engage actively in shaping its implementation and ensuring that it effectively meets the challenges of an ever-changing digital landscape. In other words, the law aims to make consumers better informed, protected and empowered. It could provide a practical framework for achieving safe and transparent online commerce, which could then inform how traditional, physical commerce is regulated. In other words, the EU Digital Services Act, in its breadth and ambition, is a significant moment in the evolution of online platforms. It is a bold attempt to address the complex challenges of the digital age and seeks to create a safer, fairer and more transparent online

environment for everyone. While the impact of the DSA is not yet fully apparent, its focus on user empowerment, content moderation and transparency paves the way for a new era of digital responsibility. However, the success of the DSA depends on its effective implementation and careful navigation of its potential downsides. Striking the right balance between fostering innovation and protecting users' rights, between protecting freedom of expression and combating harmful content, will be crucial. Ongoing dialogue and collaboration between regulators, platforms, and civil society is critical to ensuring that the DSA delivers on its promise of a safer and fairer digital world for all and we should know this matter that the successful implementation of this law will require collaboration between regulators, industry players, and civil society to address compliance challenges and ensure that user rights are effectively protected.

2. Methodology

This research is descriptive-analytical and using library resources, to examine the actions of the European Union during various years in the field of digital and law and new technologies, the most prominent and important of which can be the approval of the digital services law was mentioned, and under this research, we will try to examine its various dimensions, its positive and negative points, the challenges and problems it faces, etc.

3. Results and Discussion

The objective of this paper is to examine the implications of the EU Digital Services Act on digital platforms, user safety and regulatory frameworks. It seeks to clarify key provisions of the Digital Services Act, assess its potential impacts on various stakeholders, and analyze its role in shaping future digital governance in Europe and beyond. The findings show that the Digital Services Act imposes strict requirements on online platforms, particularly focusing on content moderation, transparency and user protection. Very large online platforms face increased obligations, including risk assessments and independent audits. While many stakeholders acknowledge the rule's potential to improve safety and user accountability, concerns have been raised regarding the compliance burden on smaller platforms and the risk of over-regulatory stifling of innovation that requires careful analysis.

4. Conclusions and Future Research

The recent wave of digital regulatory reforms, most notably embodied in the European Union's Digital Services Act (DSA), marks the beginning of a new era in cyber governance one characterized by a delicate balance between safeguarding fundamental freedoms, protecting user rights, and ensuring the transparency and accountability of online platforms. The DSA not only provides a pioneering framework for other jurisdictions but also poses a profound challenge to the redefinition of digital sovereignty and the evolving boundaries of platform liability. Nevertheless, the full scope and implications of this legislation—particularly in relation to data protection, competition law, and algorithmic governance remain to be comprehensively assessed. Future research should therefore focus on comparative analyses of regulatory regimes, empirical evaluations of the DSA's impact on global platform behavior, and examinations of its extraterritorial consequences for non-EU countries. Such inquiries can contribute to a deeper understanding of the emerging architecture of cyber governance in the post-data-centric era. Additionally, there is a recognized need for further research to effectively implement this law and to balance innovation with the protection of user rights. Ultimately, collaboration among regulatory bodies, platforms, and civil society is essential for achieving the objectives of the Digital Services Act.

آغاز فصل جدید قانون گذاری ها برای فضای سایبر: با تأکید بر قانون خدمات دیجیتال اتحادیه اروپا

شیوا شکرالهی^{*۱}، رویا معتمدنژاد^۲

^۱ دانشجوی دکتری حقوق عمومی، گروه حقوق عمومی و بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

^۲ دانشیار، گروه حقوق عمومی و بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
مقاله پژوهشی	هدف این مقاله، بررسی پیامدهای قانون خدمات دیجیتال اتحادیه اروپا بر سیستم عامل های دیجیتال، ایمنی کاربر و چهارچوب های نظارتی است. این پژوهش به دنبال شفاف سازی مفاد کلیدی قانون خدمات دیجیتال، ارزیابی تأثیرات بالقوه آن در ذی نفعان مختلف و تجزیه و تحلیل نقش آن در شکل دادن به حاکمیت دیجیتال آینده در اروپا و فراتر از آن است. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه ای، اقدامات اتحادیه اروپا را در عرصه دیجیتال و حقوق و فناوری های نوین بررسی می کند. در این راستا، تصویب قانون خدمات دیجیتال مهم ترین و برجسته ترین اقدام است. در این پژوهش به بررسی ابعاد مختلف، نقاط قوت و ضعف، و دشواری های پیش روی آن خواهیم پرداخت. یافته ها نشان می دهد که قانون خدمات دیجیتال الزامات سخت گیرانه ای را بر پلتفرم های آنلاین تحمیل می کند؛ به ویژه تمرکز بر تعدیل محتوا، شفافیت و حفاظت از کاربر دارد. پلتفرم های آنلاین بسیار بزرگ با تعهدات افزایش یافته ای از جمله ارزیابی ریسک و ممیزی های مستقل روبه رو هستند. در حالی که بسیاری از ذی نفعان، پتانسیل این قانون را برای بهبود ایمنی و پاسخ گویی کاربر تصدیق می کنند، نگرانی هایی درباره بار انطباق روی پلتفرم های کوچک تر و خطر سرکوب نوآوری های بیش از حد مقررات مطرح شده است که نیاز به تحلیل و بررسی دقیق دارد. این مقاله به بررسی تحولات انقلاب دیجیتال و نقش اتحادیه اروپا در قانون گذاری فضای سایبر می پردازد. این انقلاب از مراحل ابتدایی تا ظهور غول های دیجیتال و به کارگیری هوش مصنوعی ادامه یافته است. اتحادیه اروپا به عنوان پیشگام در سیاست گذاری های دیجیتال، قانون خدمات دیجیتال را معرفی کرده که هدف آن ایجاد یک فضای آنلاین امن تر و عادلانه تر است. این قانون با تقویت مقررات گفتار آنلاین، نظارت بر پلتفرم های اجتماعی و تعریف استانداردهای جدید، به دنبال محافظت از حریم خصوصی و حقوق کاربران است. همچنین نیاز به تحقیقات بیشتر برای اجرای مؤثر این قانون و تعادل بین نوآوری و حفاظت از حقوق کاربران احساس می شود. در نهایت، همکاری میان نهادهای تنظیمگر، پلتفرم ها و جامعه مدنی برای تحقق اهداف قانون خدمات دیجیتال ضروری است.
واژگان کلیدی: اتحادیه اروپا پلتفرم ها فناوری های دیجیتال داده های شخصی قانون خدمات دیجیتال	
* نویسنده مسئول رایانامه: shivashokrollahi8@gmail.com	

نحوه استناددهی:

شکرالهی، شیوا، و معتمدنژاد، رویا (۱۴۰۵). آغاز فصل جدید قانون گذاری ها برای فضای سایبر: با تأکید بر قانون خدمات دیجیتال اتحادیه اروپا. حقوق فناوری های نوین، ۷(۱۳)، ۲۷۷-۲۹۸.

ناشر: دانشگاه علم و فرهنگ <https://www.usc.ac.ir>

شابای الکترونیکی: ۳۸۳۶-۲۷۸۳

مقدمه

در عصری که پلتفرم‌های دیجیتال به‌طور فزاینده‌ای نقش محوری را در زندگی روزمره شهروندان ایفا می‌کنند، عملاً انحصار فضای سایبر را در دست گرفته‌اند و نیاز به چهارچوب‌های نظارتی قوی‌تر احساس می‌شود. اتحادیه اروپا با درک تأثیر عمیق خدمات آنلاین در جامعه، اقتصاد و دموکراسی، با تصویب قانون خدمات دیجیتال گام مهمی را در این راستا برداشته است. هدف این قانون، ایجاد یک محیط آنلاین امن‌تر و پاسخ‌گوتر است که به چالش‌های ناشی از تکامل سریع فناوری‌های دیجیتال و پویایی پیچیده تعاملات آنلاین می‌پردازد. قانون خدمات دیجیتال بخشی از یک ابتکار قانونی گسترده‌تر توسط اتحادیه اروپا برای تغییر شکل چشم‌انداز دیجیتال و مکمل قانون بازارهای دیجیتال است که بر ترویج رقابت منصفانه بین پلتفرم‌های آنلاین تمرکز دارد. درحالی‌که قانون بازارهای دیجیتال تسلط بر بازار و اقدامات ضدرقابتی را هدف قرار می‌دهد، قانون خدمات دیجیتال ایمنی کاربر، تعدیل محتوا و مسئولیت‌های ارائه‌دهندگان خدمات دیجیتال را مدنظر قرار داده و با ایجاد دستورالعمل‌های واضح برای نحوه مدیریت محتوای مضر، محافظت از داده‌های کاربر و اطمینان از شفافیت در عملکرد پلتفرم‌ها، به دنبال توانمندسازی کاربران و تقویت اعتماد در محیط‌های دیجیتال است. به‌عنوان اولین چهارچوب نظارتی جامع در نوع خود، قانون خدمات دیجیتال، الگویی جهانی برای حاکمیت دیجیتال ایجاد می‌کند. این پژوهش به طیف گسترده‌ای از مسائل، از جمله اطلاعات نادرست، سخنان مشوق نفرت و حمایت از مصرف‌کننده می‌پردازد؛ درحالی‌که چالش‌های منحصر به فردی را که شرکت‌های کوچک و متوسط^۱ در مسیریابی این مقررات با آن مواجه هستند، در نظر می‌گیرد.

این قانون رویکردی چندلایه برای مقررات معرفی می‌کند و تعهدات سخت‌تری را بر برخی از پلتفرم‌ها، که «پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ»^۲ تلقی می‌شوند، تحمیل می‌کند؛ درحالی‌که به نهادهای کوچک‌تر اجازه می‌دهد انعطاف‌پذیری بیشتری را رعایت کنند. پیامدهای این قانون، فراتر از مرزهای اروپاست؛ زیرا احتمالاً استانداردهای جهانی برای مقررات آنلاین را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از آنجاکه کشورهای سراسر جهان همچون هند، آفریقای جنوبی، پاکستان، برزیل، مکزیک و... با دشواری‌های مشابه مربوط به خدمات دیجیتال دست‌وپنجه نرم می‌کنند، قانون خدمات دیجیتال به‌عنوان الگویی بالقوه برای ایجاد تعادل بین نوآوری و مسئولیت‌پذیری عمل می‌کند (Shobhana, 2021). اجرای آن مستلزم بررسی دقیق دیدگاه‌های مختلف ذی‌نفعان، از جمله دیدگاه‌های شرکت‌های فناوری، جامعه مدنی و سیاست‌گذاران است. درواقع امروز سیاست‌مداران در سراسر دنیا به این نتیجه رسیده‌اند که پلتفرم‌های بزرگ دیجیتال در دنیا، مانند فیس‌بوک، یوتیوب، توییتر و اینستاگرام به‌شدت بر شیوه تفکر و مباحث عامه مردم تأثیر می‌گذارند. به‌علاوه، این شرکت‌ها با توجه به خدماتی که ارائه می‌دهند، عملاً مدیریت اطلاعاتی را که در جامعه جریان می‌یابد در اختیار دارند (Gabardo & Emerson, 2022).

این وضعیت قدرت عظیمی را در دست تنها چند شرکت قرار داده که بارها نشان داده‌اند با نادیده گرفتن یا کم‌اهمیت جلوه دادن آسیب‌های ناشی از خدماتشان، سود را بر منافع عمومی ترجیح می‌دهند. برای مثال در یک مورد، اسناد افشا شده نشان داد که الگوریتم فیس‌بوک، به تقویت اطلاعات نادرست و محتوای خشونت‌آمیز در این پلتفرم کمک کرده است (Reece et al., 2009). براساس این دغدغه، اتحادیه اروپا مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها^۳ را در سال ۲۰۱۶ برای حفاظت از داده‌های شهروندان و حفظ حریم شخصی آن‌ها به تصویب رساند که اجرای آن در سال ۲۰۱۸ آغاز شد. اگرچه با گذشت چهار سال از اجرای این قانون، توانسته حقوق حریم خصوصی میلیون‌ها نفر را در داخل و خارج از اروپا به‌طرز چشمگیری بهبود ببخشد؛ مشکلات اساسی را برطرف نکرده است. به‌عبارتی کارگزاران و مالکان داده هنوز اطلاعات کاربران را ذخیره می‌کنند، آن‌ها را می‌فروشند و از طرف دیگر، صنعت تبلیغات آنلاین مملو از سوءاستفاده‌های احتمالی است. دولت‌های عضو اتحادیه اروپا به‌منظور صیانت از کاربران اروپایی در برابر سخنان نفرت‌انگیز، اطلاعات نادرست و سایر محتوای نامطلوب در فضای مجازی، سندی را

1. SMEs
2. VLOP
3. General Data Protection Regulation (GDPR)

تصویب کردند که به موجب آن، شرکت‌های بزرگ فناوری مانند گوگل و متا، شرکت فیس‌بوک و اینستاگرام باید پلتفرم‌های خود را با دقت بیشتری کنترل کنند. (Casalet & Mónica, 2021, p. 451)

مقامات اتحادیه اروپا پس از مذاکراتی طولانی به توافقی اصولی در مورد قانون خدمات دیجیتال و شفافیت شرکت‌های بزرگ فضای مجازی دست یافتند. در این مقاله، اقدامات کلیدی اتحادیه اروپا را، که قبل از تصویب قانون خدمات دیجیتال اجرا شده است، با تمرکز بر اهداف، دامنه و تأثیر آن‌ها بر پلتفرم‌های دیجیتال، کاربران و کسب‌وکارها تشریح می‌کند. همچنین در این مقاله، مفاد کلیدی قانون خدمات دیجیتال را بررسی و تحلیل خواهیم کرد، تأثیر بالقوه آن در ذی‌نفعان مختلف را تحلیل کرده و چالش‌ها و فرصت‌هایی را که برای آینده مقررات دیجیتال ارائه می‌کند، بررسی خواهیم کرد. هدف از بررسی دقیق این قانون، این است که روشن کنیم چگونه این قانون پیشگام می‌تواند چشم‌انداز آنلاین را تغییر دهد و اکوسیستم دیجیتال امن‌تر و عادلانه‌تر را برای همه تقویت کند. همچنین در این پژوهش به تفصیل جنبه‌های مختلف این قانون و اقدامات اتحادیه اروپا در راستای جامعه عمل پوشاندن به آن بررسی و تشریح می‌شود تا ضمن توضیح آن، آثار مثبت و منفی‌اش آشکار شود. پژوهش حاضر با استفاده از منابع مختلف علمی، به روش توصیفی-تحلیلی و با رجوع به منابع کتابخانه‌ای و به روش کیفی انجام شده است و به دنبال پاسخ به این سؤال است که قوانین حاکم بر فضای سایبر چه قوانینی هستند و قانون خدمات دیجیتال چه اقدامات و رویکردی در این راستا دارد و نقاط قوت و ضعف آن چیست؟

۱. سیاست‌های اتحادیه اروپا در عرصه دیجیتال

انقلاب دیجیتال و پیشرفت فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات دگرگونی‌های ساختاری عمیق جوامع را در پی داشته، موجبات بهبود کیفیت زندگی انسان‌ها و تقویت حقوق و آزادی‌هایشان را فراهم آورده است؛ اما در مقابل، خطر و ریسک‌های بی‌سابقه پدیدار شده و بخشی از حقوق و آزادی‌های افراد با تهدید جدی مواجه شده است (Motamednejad, 2022, p. 5). اتحادیه اروپا در خط مقدم مقررات دیجیتال بوده است و مجموعه‌ای از اقدامات را با هدف ایجاد یک محیط دیجیتال امن و رقابتی اجرا می‌کند. قبل از تصویب قانون خدمات دیجیتال^۱، چهارچوب‌ها و ابتکارات قانونی مختلفی برای رسیدگی به مسائلی مانند حفاظت از داده‌ها، حریم خصوصی آنلاین، تجارت الکترونیک و رقابت در بازار دیجیتال ایجاد شد. رشد سریع فناوری‌های دیجیتال و خدمات آنلاین، اقتصادها و جوامع را در سراسر اروپا متحول کرده است. در پاسخ به این تغییرات، اتحادیه اروپا یک چهارچوب نظارتی قوی با هدف تضمین یک محیط دیجیتال امن، منصفانه و رقابتی ایجاد کرده است. تحول دیجیتالی جامعه یکی از مهم‌ترین مشکلات و فرصت‌های قرن بیست و یکم است. اتحادیه اروپا با درک اهمیت دیجیتالی شدن برای رشد اقتصادی، انسجام اجتماعی و رقابت جهانی، مجموعه‌ای از برنامه‌ها و راهبردهای بلندپروازانه را با هدف تقویت یک اکوسیستم دیجیتالی قوی در سراسر کشورهای عضو راه‌اندازی کرده است. در ادامه به چند نمونه از آن‌ها اشاره خواهیم داشت:

۱-۱. راهبرد بازار مشترک دیجیتال^۲

یکی از ابتکارات سنگ‌بنای دستور کار دیجیتال اتحادیه اروپا، راهبرد بازار واحد دیجیتال است که در ماه مه ۲۰۱۵ راه‌اندازی شد. هدف این راهبرد، فراهم کردن یک محیط آنلاین یکپارچه در سراسر اروپاست که کسب‌وکارها و مصرف‌کنندگان را قادر می‌سازد بدون موانع به کالاها و خدمات دسترسی داشته باشند. راهبرد بر سه پایه بنا شده است:

۱. دسترسی بهتر برای مصرف‌کنندگان و کسب‌وکارها به کالاها و خدمات دیجیتال: این امر شامل حذف شیوه‌های مسدودسازی جغرافیایی است که مانع از دسترسی مصرف‌کنندگان به وبسایت‌ها براساس موقعیت مکانی آن‌ها می‌شود و همچنین تجارت الکترونیکی فرامرزی را تقویت می‌کند؛

1. Digital Services Act (DSA)
2. Digital Single Market (DSM)

۲. ایجاد شرایط مناسب برای شکوفایی شبکه‌ها و خدمات دیجیتال: این موضوع شامل بهبود اتصال باند پهن در سراسر اتحادیه اروپا، ترویج سرمایه‌گذاری در شبکه‌های پرسرعت و اطمینان از اتخاذ تدابیر امنیت سایبری است؛

۳. به حداکثر رساندن پتانسیل رشد اقتصاد دیجیتال: راهبرد بازار مشترک دیجیتال به دنبال حمایت از نوآوری دیجیتال با فراهم کردن محیطی رقابتی برای استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای کوچک، تشویق سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه و ترویج مهارت‌های دیجیتال در میان نیروی کار است.

چشم‌انداز اتحادیه اروپا برای بازار واحد دیجیتال، که در راهبرد بازار مشترک دیجیتال اعلام شده، تضمین حرکت آزاد افراد، خدمات و سرمایه است و اینکه افراد و مشاغل بتوانند به‌طور یکپارچه به فعالیت‌های آنلاین تحت شرایط منصفانه دسترسی داشته باشند و سطح بالایی از حفاظت از داده‌های مصرف‌کننده و شخصی، صرف‌نظر از ملیت یا محل سکونت آن‌ها را در نظر داشته باشند. درواقع، کمیسیون اروپا معتقد است که راهبرد بازار مشترک دیجیتال می‌تواند فرصت‌هایی را برای استارت‌آپ‌های جدید و شرکت‌های موجود در بازاری با بیش از ۵۰۰ میلیون نفر ایجاد کند و به‌طور بالقوه، صدها میلیارد دلار در سال به اقتصاد اروپا کمک کند، اشتغال‌زایی کند و خدمات عمومی را متحول سازد. کمیسیون همچنین معتقد است که یک بازار واحد دیجیتال فراگیر فرصت‌هایی را برای شهروندان فراهم می‌کند؛ مشروط بر اینکه آن‌ها به مهارت‌های دیجیتالی مناسب مجهز باشند. استفاده پیشرفته از فناوری‌های دیجیتال می‌تواند دسترسی شهروندان به اطلاعات و فرهنگ را بهبود بخشد، فرصت‌های شغلی آن‌ها را بهبود بخشد و دولت باز مدرن را ارتقا دهد. بررسی میان‌مدت راهبرد بازار مشترک دیجیتال در مه ۲۰۱۷ منتشر شد و زمینه‌های بیشتری را که اتحادیه اروپا باید برای اطمینان از یک محیط دیجیتالی منصفانه، باز و ایمن بیشتر عمل کند، مشخص کرد.

خدمات واسطه‌ای آنلاین، که مصرف‌کنندگان را به کالاها، خدمات یا محتوا متصل می‌کنند، توسعه سریع و گسترده‌ای را پشت سر گذاشته‌اند و در بسیاری از تغییرات دیجیتالی، که در زندگی ما تأثیر می‌گذارند، محور بوده‌اند. برای مثال، پلتفرم‌های آنلاین تجارت فرامرزی را در داخل و خارج از اتحادیه اروپا تسهیل کرده‌اند و این موضوع فرصت‌های جدیدی را برای انواع کسب‌وکارها و بازرگانان اروپایی با کمک به گسترش و دسترسی آن‌ها به بازارهای جدید باز کرده است. باین حال، چالش‌های ناشی از تکامل خدمات واسطه‌ای آنلاین نیز وجود دارد، مانند تجارت و مبادله کالاها، خدمات و محتوای غیرقانونی آنلاین و استفاده نادرست از الگوریتم‌ها برای تقویت انتشار اطلاعات نادرست. این چالش‌های جدید و روشی که ارائه‌دهندگان خدمات واسطه‌ای آنلاین به آن‌ها رسیدگی می‌کنند، تأثیر شایان توجهی در حقوق اساسی آنلاین دارد. به عبارتی دیگر، بازار واحد دیجیتال به نفع اقتصاد، کاهش تأثیرات زیست‌محیطی و افزایش کیفیت زندگی از طریق تجارت الکترونیک و حکومت الکترونیک است. با انتقال سرویس‌ها از پلتفرم‌های ثابت به موبایل، این تغییر چهارچوب اتحادیه اروپا را برای محاسبات ابری، دسترسی به محتوای فرامرزی و داده‌های تلفن همراه یکپارچه و درعین حال تضمین حریم خصوصی و امنیت سایبری ضروری می‌کند.

۱-۲. راهبرد دیجیتال اروپا

راهبرد دیجیتال اتحادیه اروپا^۱ یک پروژه جاه‌طلبانه و فراگیر برای تنظیم اقتصاد دیجیتال است و به‌نوعی بیشتر مشاغل بین‌المللی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در فوریه ۲۰۲۰، کمیسیون اروپا راهبرد دیجیتال اروپایی خود را ارائه کرد که هدفش هدایت تحول دیجیتال اروپا تا سال ۲۰۳۰ است. این راهبرد بر چندین حوزه کلیدی تمرکز دارد؛ به عبارتی دیگر، راهبرد دیجیتال اتحادیه اروپا در پاسخ به پیشرفت‌های سریع فناوری و اهمیت روزافزون دیجیتالی شدن در بخش‌های مختلف پدیدار شد. با سرعت بخشیدن همه‌گیری کووید ۱۹ به سمت خدمات آنلاین و کار از راه دور، اتحادیه اروپا نیاز فوری به ارتقای زیرساخت دیجیتال خود، ارتقای مهارت‌های دیجیتال و ایجاد یک محیط دیجیتال امن را دید. این راهبرد بر نیاز به زیرساخت‌های دیجیتالی قوی در سراسر اروپا تأکید دارد که شامل سرمایه‌گذاری در اتصال به اینترنت پرسرعت و مراکز داده است تا اطمینان حاصل شود که همه شهروندان اتحادیه اروپا به خدمات دیجیتال قابل اعتماد دسترسی دارند. همچنین با توجه به اینکه جمعیت باسواد

1. Europe's digital strategy

دیجیتال برای رشد اقتصادی ضروری است، راهبرد دیجیتال اتحادیه اروپا بر بهبود مهارت‌های دیجیتال در میان شهروندان تمرکز دارد. این امر شامل تقویت سیستم‌های آموزشی برای گنجاندن برنامه‌های سواد دیجیتال و ترویج طرح‌های یادگیری مادام‌العمر است. هدف راهبرد ایجاد یک اقتصاد دیجیتال رقابتی با حمایت از نوآوری و کارآفرینی است. این امر شامل تشویق استارت‌آپ‌ها، تشویق تحقیق و توسعه و ترویج پذیرش فناوری‌های دیجیتال توسط کسب‌وکارها در هر اندازه است. درواقع، اجرای راهبرد دیجیتال اتحادیه اروپا مستلزم تلاش‌های هماهنگ همه کشورهای عضو است. هر کشوری باید راهبردهای دیجیتال ملی را توسعه دهد که با اهداف اتحادیه اروپا هماهنگ باشد و درعین حال، به چالش‌های محلی رسیدگی کند. این رویکرد مشترک، اشتراک دانش و بهترین شیوه‌ها را در سراسر مرزها تقویت می‌کند.

۱-۳. ابتکار ابر اروپا

ابتکار ابر اروپا^۱ یک برنامه راهبردی است که توسط کمیسیون اروپا به منظور تقویت زیرساخت‌های دیجیتال و بهبود دسترسی به داده‌ها و خدمات ابری در اروپا طراحی شده است. هدف این ابتکار، ایجاد یک فضای ابری امن و قابل اعتماد برای محققان، کسب‌وکارها و شهروندان اروپایی است تا بتوانند به راحتی از داده‌ها و خدمات دیجیتال بهره‌برداری کنند. این ابتکار همچنین به دنبال تقویت همکاری‌های بین‌المللی و ارتقاء نوآوری در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات^۲ است.

۱-۴. قطب‌نمای دیجیتال ۲۰۳۰

قطب‌نمای دیجیتال ۲۰۳۰^۴ یک طرح راهبردی از سوی کمیسیون اروپا است که هدف آن تعیین مسیر دیجیتالی اروپا تا سال ۲۰۳۰ می‌باشد. این طرح شامل چهار هدف کلیدی است: ارتقاء مهارت‌های دیجیتال در میان شهروندان، تسهیل دسترسی به زیرساخت‌های دیجیتال، افزایش استفاده از خدمات دیجیتال در کسب‌وکارها و دولت‌ها و تقویت امنیت سایبری. هدف نهایی این است که اروپا به یک پیشرو در تحول دیجیتال تبدیل شود و به شهروندان و کسب‌وکارها فرصت‌های بیشتری برای بهره‌مندی از فناوری‌های نوین ارائه دهد. این طرح به عنوان بخشی از برنامه جامع تر «راهبرد دیجیتال اروپا» طراحی شده و شامل همکاری‌های بین‌المللی و سرمایه‌گذاری‌های کلان در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات است (European Commission, 2021).

۱-۵. مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها

مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها سخت‌ترین قانون حفظ حریم خصوصی و امنیت در جهان است. اگرچه این پیش‌نویس را اتحادیه اروپا تهیه و تصویب کرده، تعهداتی را بر سازمان‌ها در هر جایی تحمیل می‌کند؛ مشروط بر آن‌که داده‌های مربوط به افراد در اتحادیه اروپا را هدف قرار داده یا جمع‌آوری کنند (Voigt et al., 2017, p. 23). این مقررات در ۲۵ مه ۲۰۱۸ به اجرا گذاشته شد. این مقررات، علیه افرادی که استانداردهای حریم خصوصی و امنیتی آن را نقض می‌کنند جریمه‌های سنگینی وضع خواهد کرد که مجازات آن به ده‌ها میلیون یورو می‌رسد. اتحادیه اروپا این قانون را در سال ۲۰۱۶ برای حفاظت از داده مردم و حفظ حریم شخصی آن‌ها به تصویب رساند که اجرای آن در سال ۲۰۱۸ آغاز شد. اگرچه با گذشت چهار سال از اجرای این قانون، توانسته حقوق حریم خصوصی میلیون‌ها نفر را در داخل و خارج از اروپا به طرز چشمگیری بهبود ببخشد، مشکلات اساسی را برطرف نکرده است؛ به عبارتی کارگزاران و مالکان داده هنوز اطلاعات شهروندان را ذخیره می‌کنند، آن‌ها را می‌فروشند و از طرف دیگر، صنعت تبلیغات آنلاین مملو از سوءاستفاده‌های احتمالی است.

1. European cloud initiative

2. Information and Communications Technology (ICT)

۳. برای اطلاعات بیشتر می‌توانید به گزارش رسمی کمیسیون اروپا در این زمینه مراجعه کنید:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0006_EN.html, <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/package-maximising-the-growth-potential-of-the-digital-economy/file-european-cloud-initiative>

4. Digital Compass 2030

طبق مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها، هر کشور عضو باید یک مرجع حفاظت از داده‌ها را منصوب کند که مسئول نظارت و اجرای این قانون است. با تصویب این مقررات، اروپا موضع قاطع خود را در مورد حفظ حریم خصوصی و امنیت داده‌ها نشان می‌دهد. این امر زمانی اهمیت می‌یابد که افراد بیشتری داده‌های شخصی خود را به سرویس‌های ابری می‌سپارند و نقض اطلاعات به اتفاقی روزمره تبدیل می‌شود. این مقررات به‌خودی‌خود بزرگ، گسترده و نسبتاً سخت‌گیرانه است و مطابقت با آن را به چشم‌اندازی دله‌ره‌آور تبدیل می‌کند؛ به‌ویژه برای شرکت‌های کوچک و متوسط^۱. طبق این قانون، سازمان‌ها باید رضایت صریح کاربران را قبل از پردازش داده‌های شخصی دریافت کنند. شرکت‌ها باید از طریق ارزیابی تأثیر حفاظت از داده‌ها و انتصاب افسران حفاظت از داده‌ها، رعایت آن‌ها را نشان دهند. همچنین رعایت نکردن می‌تواند به جریمه‌های شایان‌توجهی تا ۴ درصد از گردش مالی سالانه جهانی منجر شود. جریمه‌های نقض مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها بسیار بالاست. دو سطح جریمه وجود دارد که حداکثر به ۲۰ میلیون یورو یا ۴ درصد از درآمد جهانی (هرکدام بیشتر است) می‌رسد^۲. علاوه‌براین، افراد سوژه داده حق دارند برای جبران خسارت درخواست غرامت کنند. بنابراین، مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها، استانداردی جهانی برای حفاظت از داده‌ها تعیین کرده است که بر قوانین سایر حوزه‌های قضایی تأثیر می‌گذارد و کسب‌وکارها را وادار می‌کند تا شیوه‌های سخت‌گیرانه‌تری برای رسیدگی به داده‌ها اتخاذ کنند^۳.

۱-۶. دستورالعمل خدمات رسانه‌های سمعی و بصری

دستورالعمل خدمات رسانه‌های سمعی و بصری^۴ (AVMSD) یکی از مهم‌ترین چهارچوب‌های قانونی اتحادیه اروپا در زمینه تنظیم و نظارت بر فعالیت‌های رسانه‌ای است. با توجه به تحولات سریع فناوری و تغییرات در الگوهای مصرف رسانه، این دستورالعمل به‌منظور تضمین یک محیط رسانه‌ای عادلانه، ایمن و متنوع برای تمامی شهروندان اروپایی طراحی شده است. این دستورالعمل به دو دسته اصلی خدمات رسانه‌ای، یعنی خدمات تلویزیونی و خدمات ویدئویی در تقاضا^۵ می‌پردازد و به‌دنبال ترویج محتوای باکیفیت، حفاظت از حقوق مصرف‌کنندگان و حمایت از تنوع فرهنگی است. در دنیای امروز، که رسانه‌های سمعی و بصری در شکل‌دهی به افکار عمومی و فرهنگ جامعه نقش اساسی دارند، این دستورالعمل به‌عنوان ابزاری برای تنظیم تبلیغات، حفاظت از داده‌های شخصی و تضمین رقابت عادلانه بین بازیگران مختلف صنعت رسانه عمل می‌کند. این دستورالعمل همچنین به‌ویژه بر حفاظت از مخاطبان آسیب‌پذیر، مانند کودکان، تأکید دارد و محدودیت‌هایی را برای محتوای نامناسب و تبلیغات همراه‌کننده وضع می‌کند. با توجه به چالش‌های جدیدی که ناشی از ظهور پلتفرم‌های دیجیتال و تغییر رفتار مصرف‌کنندگان است، دستورالعمل خدمات رسانه‌های سمعی و بصری نیازمند به‌روزرسانی‌های مداوم و انطباق با شرایط جدید است. این دستورالعمل نه‌تنها به حفظ حقوق مصرف‌کنندگان کمک می‌کند، بلکه به ترویج تولید محتوای محلی و ملی نیز می‌پردازد (European Parliament, 2011).

۲. اقدامات اتحادیه اروپا در راستای کنترل و سامان‌دهی پلتفرم‌ها

ظهور فناوری‌های دیجیتال در اواخر قرن بیستم، چنان دگرگونی انقلابی‌ای در پی آورد که نه‌تنها جوامع را به یک‌باره به جوامع دیجیتالی، بلکه فضای جهانی را نیز به اکوسیستمی دیجیتالی تبدیل کرد (Motamednejad, 2022, p. 6). با گسترش روزافزون استفاده از اینترنت و پلتفرم‌های

1. Small and midsize enterprises (SMEs).

۲. در این مدت، بیش از ۸۰۰ مورد جریمه برای شرکت‌های مختلف در نظر گرفته شده که در برخی موارد، ارقام بسیار زیادی را متوجه غول‌های آمریکایی کرده است. بیشترین جریمه این قانون، برای آمازون (۷۵۰ میلیون یورو) و واتساپ (۲۲۵ میلیون یورو) بوده است؛ اما سایر شرکت‌ها نیز مشمول جریمه شده‌اند برای مثال شرکت سوندی H&M که در خرده‌فروشی پوشاک فعالیت می‌کند، به دلیل آن‌که اطلاعات شخصی کارکنان خود را بدون اخذ رضایت مناسب از آن‌ها و با هدف استفاده برای ساختن پروفایل شخصی و اطلاعات استخدامی رصد و جمع‌آوری کرد به ۳۵ میلیون یورو و انجام برخی تغییرات ساختاری جریمه شد.

۳. برای اطلاعات بیشتر می‌توانید به گزارش رسمی کمیسیون اروپا در این زمینه مراجعه کنید:

European Commission. (2020). "Data Protection in the EU". Retrieved from European Commission website (https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection_en).

4. Audiovisual Media Services Directive (AVMSD)

5. Video on demand (VOD)

دیجیتال، چالش‌های جدیدی در زمینه مدیریت محتوا، حفاظت از حریم خصوصی و امنیت آنلاین به وجود آمده است. در این راستا، قانون خدمات دیجیتال به عنوان ابتکار مهم اتحادیه اروپا، به منظور تدوین یک چهارچوب قانونی جامع برای نظارت بر خدمات آنلاین و تضمین حقوق کاربران طراحی شده است. قانون اصلی تنظیم‌گری فضای سایبر در اتحادیه اروپا تا قبل از تصویب «قانون خدمات دیجیتال»^۱، «دستورالعمل تجارت الکترونیک»^۲ بوده است. دستورالعمل تجارت الکترونیک، به مثابه پناهگاهی امن، از سکوها در برابر تنظیم‌گری مربوط به تعدیل محتوا محافظت می‌کرد و نقش چشم‌گیری در شکل‌دهی به بازار دیجیتال اتحادیه اروپا داشت. طی سال‌های اخیر و در پی سلسله وقایعی^۳، اصلاح این دستورالعمل به اولویتی آشکار تبدیل شده بود. همچنین قانون‌گذاران اقدامات خودتنظیمی پلتفرم‌ها در برابر آسیب‌های آنلاین را کارآمد و رضایت‌بخش نمی‌دانستند؛ در نتیجه کشورهای عضو به صورت جداگانه دست به کار شدند و قوانینی را با هدف‌گیری آسیب‌های خاص اینترنتی تصویب کردند. شاید مشهورترین آن‌ها، قانون اجرایی شبکه در آلمان^۴ مصوب ۲۰۱۷ باشد که پلتفرم‌ها را وادار می‌ساخت فرایند شکایت از محتوای غیرقانونی را در اختیار کاربران قرار دهند و «محتوای به‌وضوح غیرقانونی» را ظرف ۲۴ ساعت حذف کنند (Bundesamt für Justiz, 2018).

فرانسه نیز قانونی را علیه دست‌کاری اطلاعات در جریان کارزارهای انتخاباتی، تصویب و قالب جدیدی از حکم توقیف موقت را معرفی کرد.^۵ اتریش نیز به طور مشابه قانون پلتفرم‌های ارتباطی^۶ را تصویب کرد. از عوامل سوق‌دهنده اتحادیه اروپا به تصویب قانون خدمات دیجیتال این بود که اگر تعداد بیشتری از کشورهای عضو، مسیر قانون‌گذاری اختصاصی را در پیش می‌گرفتند، احتمال گسستگی در حوزه تنظیم‌گری سکوها در اتحادیه اروپا افزایش می‌یافت؛ البته مفاد موجود در دستورالعمل تجارت الکترونیک درباره مسئولیت سکوها نیز دیگر بسنده و مناسب نبود. بنابراین، اتحادیه اروپا با انگیزه به‌روزرسانی دستورالعمل تجارت الکترونیک، مصوب سال ۲۰۰۰ و تدوین چهارچوبی برای همگرایی تنظیم‌گری واسطه‌های دیجیتال در کشورهای عضو اتحادیه، قانونی را تحت عنوان قانون خدمات دیجیتال در دستور کار قرار داد تا از کاربران و حقوق اساسی آن‌ها در فضای آنلاین محافظت کند؛ بنابراین قانون خدمات دیجیتال با هدف تضمین مسئولیت‌پذیری پلتفرم‌ها در قبال محتوای منتشر شده و حفاظت از حقوق کاربران، شامل مقرراتی برای شفافیت، حذف محتوای غیرقانونی و حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان است. این قانون بخشی از تلاش‌های اتحادیه اروپا برای ایجاد یک فضای دیجیتال امن و عادلانه است که در آن، حقوق کاربران محترم شمرده شود و خطرات ناشی از استفاده از خدمات آنلاین کاهش یابد (Turillazzi et al., 2022). به دنبال این اتفاقات، در سال‌های اخیر، اتحادیه اروپا به عنوان نهاد پیشرو در زمینه تنظیم و سامان‌دهی فضای دیجیتال، اقداماتی جدی را برای کنترل پلتفرم‌های آنلاین اتخاذ کرده است.

این اقدامات به منظور ایجاد محیطی امن و عادلانه برای کاربران و همچنین ارتقای رقابت در بازارهای دیجیتال طراحی شده است. از جمله مهم‌ترین این اقدامات، می‌توان به تصویب مقررات خدمات دیجیتال و مقررات بازار دیجیتال اشاره کرد. این دو قانون به طور خاص به چالش‌های مربوط به محتوای آنلاین و رفتارهای ضد رقابتی پرداخته و الزامات جدیدی را برای پلتفرم‌های بزرگ تعیین می‌کنند. برای مثال، قانون خدمات دیجیتال بر مسئولیت‌پذیری پلتفرم‌ها در قبال محتوای منتشر شده تأکید دارد و آن‌ها را ملزم به اتخاذ تدابیر لازم برای حذف محتوای مضر می‌کند (European Commission, 2020). علاوه بر این، اتحادیه اروپا با هدف حفاظت از داده‌های شخصی کاربران، مقررات عمومی

1. Digital Services Act - DSA

2. e-Commerce Guidelines for consumer protection 2019

۳. در راستای توسعه سریع فناوری و تجارت آنلاین، حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، تنظیم مقررات بین‌المللی و... اصلاح دستورالعمل تجارت الکترونیک به اولویتی اساسی تبدیل

شد. برای اطلاعات بیشتر می‌توانید به مقاله زیر مراجعه کنید:

European Commission. (2024c). "on the application of Regulation (EU) 2017/2394 of the European Parliament and of the Council on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws". https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/consumer-protection-cooperation-regulation_en

4. Network Enforcement Act

۵. قانون ضد اخبار جعلی Loi sur la manipulation de l'information نام دارد. این قانون در سال ۲۰۱۸ به تصویب رسید و به‌ویژه برای مقابله با انتشار اطلاعات نادرست و

دست‌کاری شده در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی طراحی شده است.

6. The Austrian Communication-Platforms-Act

حفاظت از داده‌ها را نیز در سال ۲۰۱۸ تصویب کرد که به کاربران حق کنترل بیشتری بر داده‌های خود می‌دهد و شرکت‌ها را ملزم به رعایت اصول شفافیت و امنیت اطلاعات می‌کند. این قوانین نه تنها به حفظ حریم خصوصی کاربران کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز ایجاد اعتماد در فضای دیجیتال نیز هست. با توجه به این که پلتفرم‌ها به‌طور فزاینده‌ای در زندگی روزمره ما تأثیر می‌گذارند، اقدامات اتحادیه اروپا در این زمینه نشان‌دهنده عزم جدی این نهاد برای ایجاد یک فضای دیجیتال سالم و مسئولانه است (Binns & Reuben, 2020).

۲-۱. چگونگی تصویب قانون خدمات دیجیتال

در اکتبر ۲۰۱۹، اورسولا فون‌درلاین در دستورکار سیاسی خود از قانون خدمات دیجیتال به‌مثابه ابزاری برای «ارتقای قواعد ایمنی و مسئولیت پلتفرم‌های دیجیتال» نام برد. او همچنین بر لزوم «رسیدگی به مسائلی از قبیل اشاعه اطلاعات غلط و پیام‌های نفرت‌انگیز» برای صیانت از دموکراسی تأکید کرد. متن افشا شده در دسامبر ۲۰۱۹، نشان می‌داد که اعضای کمیسیون دستورالعمل تجارت الکترونیک را قواعدی قدیمی می‌دانند که باید با مجموعه مقررات جامع‌تر برای خدمات دیجیتال جایگزین شود. در مورد تعدیل محتوا نیز در متن افشا شده، پیشنهاد وضع مقررات یکپارچه برای حذف محتوای غیرقانونی داده شده بود که در کل اتحادیه اروپا لازم‌الاجرا باشد و محتوای مضر و نه لزوماً غیرقانونی را دربرگیرد. کمیسیون اروپا در دسامبر ۲۰۲۰، پیش‌نویس قانون خدمات دیجیتال را به‌همراه قانون بازارهای دیجیتال^۱ به‌عنوان بخشی از رویکردی جامع برای مقررات‌گذاری دیجیتال ارائه کرد. در طول سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲، پیش‌نویس این قانون، تحت مجموعه‌ای از رایزنی‌ها، بحث‌ها و اصلاحات از سوی نهادهای مختلف اتحادیه اروپا از جمله پارلمان اروپا و شورای اروپا قرار گرفت. ذی‌نفعان جامعه مدنی، بخش خصوصی، دانشگاه‌ها و سازمان‌های دولتی نیز نظرات خود را در فرایند مذکور ارائه کردند. آوریل ۲۰۲۲، پارلمان اروپا و کشورهای عضو به توافق سیاسی موقتی در مورد این قانون دست یافتند. سرانجام پارلمان اروپا قانون خدمات دیجیتال را در ژوئیه ۲۰۲۲ تصویب کرد و سپس شورای اروپا در اکتبر همان سال، تأیید نهایی قانون را انجام داد؛ اما در گام اول از شرکت‌های کوچک‌تر نخواستند که با این قانون مطابقت داشته باشند؛ بلکه فقط از پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ خواسته است که چهار ماه پس از تعیین و معرفی آن‌ها توسط کمیسیون، خود را با این قانون منطبق کنند. کمیسیون اروپا در ۲۵ آوریل ۲۰۲۳، نوزده واسطه دیجیتال^۲ را تعیین کرد. قانون خدمات دیجیتال سرانجام در ۲۵ اوت ۲۰۲۳، چهار ماه پس از تعیین مصادیق، بر این نوزده واسطه دیجیتال اعمال شد و از ۱۷ فوریه ۲۰۲۴، به‌طور کامل برای سایر واسطه‌های دیجیتال اجرایی شده است؛ البته نباید از این نکته غافل ماند که قانون پیشنهادی خدمات دیجیتال در اتحادیه اروپا، گیاهی نارس است که هنوز رشد کافی نکرده است. باوجوداین ریشه‌ای محکم در تجربه‌ای انباشته در حوزه تنظیم‌گری دارد. به‌عبارتی، رژیم حقوقی پایه‌ای «مسئولیت محدود» در ابتدای شکل‌گیری کسب‌وکار دیجیتالی موجب ایجاد رویه‌های خودتنظیم‌گری و مسئولیت‌پذیری پسینی بسیاری از پلتفرم‌ها و کسب‌وکارهای آنلاین شده است.

همچنین سازوکار نظارت پسینی کارآمدی را ایجاد کرده است؛ هرچند در ادامه، استدلال‌هایی در ارتباط با ناکارآمدی نهادهای خودتنظیم‌گر و صرف تکیه بر نظارت پسینی شکل گرفته است؛ سنت خودتنظیم‌گری مشروع و پذیرفته شده و شکل‌گیری سازوکارهای نظارت پسینی، پشتوانه محکمی در اجرای قانون خدمات دیجیتال خواهد بود. پشتوانه دیگر نظام جدید تنظیم‌گری اتحادیه اروپا، وجود و تداوم نهادهای تنظیم‌گری است که در سیر تاریخی تکامل خود سعی کرده‌اند به‌سمت استقلال هرچه‌بیشتر، شفافیت، پاسخ‌گویی، عدم تعارض و سازوکارهای اجرایی کارآمد و اثربخش حرکت کنند، ویژگی‌ها و خصلت‌هایی که مبنای شکل‌گیری اعتماد صنعت و عموم به تصمیمات این نهادها بوده است. همچنین با افزایش همگرایی فناوری و به‌تبع آن همگرایی مسائل، بسیاری از نهادهای بخشی نظیر شوراهای رقابت، نهادهای تنظیم‌گر داده و حریم شخصی، کمیسیون‌های حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، نهادهای تنظیم‌گر رسانه و ارتباطات، همکاری مشتری را با هم در قالب برنامه‌ها، انجمن‌ها و پروژه‌های تنظیم‌گری و علمی شکل داده‌اند. ازاین‌رو، سبقه‌ای هرچند نه خیلی طولانی، در همکاری‌های مشترک دارند. وجود نهادهای تنظیم‌گر تا حد زیادی مستقل، هرچند در مواجهه با مسائل دنیای دیجیتال به‌کرات دچار چالش شده است، کماکان به‌عنوان سنت

1. Digital Markets Act: DMA

۲. هفده پلتفرم آنلاین بسیار بزرگ و دو موتور جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگ با حداقل ۴۵ میلیون کاربر فعال ماهانه در اروپا

دیرینه تنظیم‌گری اتحادیه اروپا، محور اصلی اجرای قوانین و مقررات است. این پیشینه تاریخی، نهادی و کارکردی موجب شده تا منبعی غنی برای اتخاذ رویکردهای جدید، نظیر مسئولیت بیشتر پلتفرم‌ها، سازوکار نظارت پیشینی، ادغام‌های نهادی، توسعه وظایف و مسئولیت‌های نهادهای تنظیم‌گر، ایجاد مرکزی واحد برای هماهنگی و همکاری نهادها در سطح اتحادیه اروپا و دولت‌ها فراهم آورده شود.

۲-۲. بررسی مفاد قانون خدمات دیجیتال

قانون خدمات دیجیتال تعهدات خدمات دیجیتال، از جمله بازارها، را تنظیم می‌کند که به‌عنوان واسطه در نقش خود در ارتباط دادن مصرف‌کنندگان با کالاها، خدمات و محتوا عمل می‌کنند. با حفاظت از حقوق اساسی آنلاین، تدوین چهارچوبی شفاف و پاسخ‌گویی قدرتمند برای پلتفرم‌های آنلاین و ارائه چهارچوبی واحد و یکسان در سراسر اتحادیه اروپا، بهتر از کاربران محافظت می‌کند. پارلمان و شورای اروپا در ۲۳ آوریل ۲۰۲۲ به توافقی سیاسی درمورد قوانین جدید دست یافتند و این قانون در ۱۶ نوامبر ۲۰۲۲ پس از انتشار در مجله رسمی اتحادیه اروپا در ۲۷ اکتبر ۲۰۲۲ لازم‌الاجرا شد (European Commission, 2024). هدف این قانون، ایجاد فضای دیجیتال امن‌تر است که در آن، از حقوق کاربران محافظت می‌شود و زمینه بازی برابری برای کسب‌وکارها ایجاد می‌کند. این بخش به بررسی مفاد اصلی قانون خدمات دیجیتال، وضعیت اجرای عملی و چالش‌های حقوقی فرامرزی آن می‌پردازد. این قانون برای طیف گسترده‌ای از خدمات دیجیتال، از جمله پلتفرم‌های آنلاین، شبکه‌های رسانه‌های اجتماعی و موتورهای جست‌وجو اعمال می‌شود. قانون خدمات دیجیتال مقرراتی است که مستقیماً در سراسر اتحادیه اروپا قابل اجراست. برخی از الزامات را، که برای تمام بازیگران اکوسیستم آنلاین تعیین می‌کند، در بخش بعدی به تفصیل بررسی خواهیم کرد.

۲-۳. نقش و مسئولیت پلتفرم‌ها و سایت‌ها

قانون خدمات دیجیتال برای دستیابی به اهداف خود، الزامات مختلفی را برای تمام بازیگران اکوسیستم آنلاین تعیین می‌کند. برخی از مواد این قانون عبارت‌اند از این موضوعات که پلتفرم‌ها و موتورهای جست‌وجو برای رفع خطرات مرتبط با انتشار محتوای غیرقانونی آنلاین و تأثیرات منفی در آزادی بیان و اطلاعات، باید اقداماتی را اتخاذ کنند. همچنین آن‌ها باید شرایط و ضوابط واضحی داشته باشند و آن‌ها را با جدیت و بدون تبعیض اجرا کنند و باید خلاصه‌ای مفهوم و ساده از شرایط و ضوابط خود را به زبان‌های کشورهای عضو اتحادیه، که در آن‌ها فعالیت می‌کنند، ارائه دهند. افزون‌بر آن، پلتفرم‌ها باید خطرات خاص خود، برای مثال گسترش اطلاعات غلط را تجزیه و تحلیل کنند و اقداماتی برای کاهش خطرات انجام دهند و به‌منظور تضمین سطح بالایی از حریم خصوصی، امنیت و ایمنی برای خردسالان، باید سیستم‌های خود را بازطراحی کنند. طبق این قانون، دیگر شرکتی مانند گوگل اجازه ندارد در نتایج جست‌وجو، شرکت‌های زیرمجموعه خود را در صفحه‌های اول نشان بدهد و حتی اجازه ندارد نرم‌افزارهای خود را در گوشی‌های اندروید به اجبار نصب کند که از جمله بااهمیت‌ترین موارد می‌تواند لحاظ شود. در این قانون، به حقوق کاربران هم توجه ویژه‌ای شده و پلتفرم‌ها باید در صورت مسدود کردن حساب‌ها یا حذف یا کاهش محتوا، توضیحات مفصلی را در اختیار کاربران آسیب دیده قرار بدهند و اگر فرد قانع نشد، می‌تواند اقدام به طرح شکایت کند و خسارت بگیرد. به عبارت دیگر، درخواست حل و فصل اختلاف خارج از دادگاه، شکایت به مقامات ملی خود به زبان خود و همچنین حق درخواست غرامت از پلتفرم به دلیل نقض ضوابط قانون خدمات دیجیتال فراهم خواهد شد. همچنین طبق این قانون، سازمان‌های نماینده هر کشور نیز قادر به دفاع از حقوق کاربران در برابر تخلفات در مقیاس بزرگ خواهند بود.

درخصوص شرکت‌های فناوری بزرگ، آن‌ها باید به شرکت‌های کوچک در حوزه دیجیتال کمک کنند تا آن‌ها هم رشد کنند و شرایط رقابت عادلانه‌تر بشود. در قسمتی از مفاد قانون خدمات دیجیتال آمده است که به‌کارگیری «الگوهای تاریک» ممنوع است. این جمله بدین معناست که سکوها آنلاین ملزم خواهند بود که رابط‌های کاربری خود را به گونه‌ای طراحی، سازمان‌دهی یا اجرا نکنند که با فریب و دستکاری همراه باشد. شیوه و امکانی باید در دسترس کاربران باشد تا بتوانند محتوای غیرقانونی را به روشی آسان و مؤثر گزارش کنند. با تصویب این قانون،

مقامات کشورهای عضو اتحادیه اروپا دیگر قادر خواهند بود که به هر پلتفرم فعال در اتحادیه اروپا، صرف‌نظر از محل استقرار آن، دستور حذف محتوای غیرقانونی را بدهند. بنابراین، قانون خدمات دیجیتال اتحادیه اروپا به‌طورکلی حول محور چند موضوع اصلی، از جمله اطلاعات نادرست آنلاین، می‌چرخد. محصولات غیرقانونی یکی از این قوانین است که پلتفرم‌هایی مانند آمازون را مجاب می‌کند از فروش محصولات غیرقانونی جلوگیری کنند. سایر موضوعات ذکر شده در این قانون، شامل محتوای غیرقانونی مانند تبلیغات روسپی‌گری و کودک‌آزاری است. مورد آخر به خرده‌فروشان مربوط می‌شود که در آن‌ها، با استفاده از تبلیغاتی کاربران را مجذوب خرید می‌کنند یا به‌طور دقیق‌تر، فریب می‌دهند. در همین‌جا شایسته است تعریف دقیقی از تمایز میان محتوای «غیرقانونی» و محتوای «مضر» در حقوق اتحادیه اروپا ارائه دهیم.

محتوای غیرقانونی به محتوایی اطلاق می‌شود که براساس قوانین ملی یا بین‌المللی ممنوع است. این نوع محتوا عبارت‌اند از: ۱. محتوای نفرت‌انگیز: شامل تبلیغ خشونت، تبعیض نژادی یا قومی؛ ۲. محتوای پورنوگرافی کودکان: هر نوع محتوایی که شامل تصاویر یا ویدئوهای غیرقانونی از کودکان باشد؛ ۳. محتوای کلاهبرداری: شامل تبلیغات نادرست یا فریبنده‌ای که به‌دنبال سوءاستفاده از کاربران است. محتوای مضر به محتوایی اشاره دارد که ممکن است به‌صورت مستقیم غیرقانونی نباشد، اما به سلامت روانی یا جسمانی کاربران آسیب می‌رساند. این نوع محتوا عبارت‌اند از: ۱. محتوای تحریف‌کننده واقعیت: مانند اطلاعات نادرست درباره بیماری‌ها یا واکسن‌ها؛ ۲. محتوای تحریک‌کننده: نظیر محتوایی که ممکن است به خودکشی یا آسیب به خود منجر شود.

در قانون خدمات دیجیتال، مصادیق هریک از این نوع محتواها به‌وضوح تعریف شده‌اند. برای مثال، محتوای غیرقانونی طبق ماده ۲ قانون خدمات دیجیتال تشریح شده که این نوع محتوا باید فوراً حذف شود و درخصوص محتوای مضر در این قانون، پلتفرم‌ها موظف به شناسایی و مدیریت این نوع محتوا هستند؛ اما الزام به حذف فوری ندارند. در بسیاری از کشورهای دنیا، تعاریف و قوانین مربوط به محتوای غیرقانونی و مضر متفاوت است. برای مثال، قانون اساسی آلمان (Germany, 1949) به‌وضوح آزادی بیان را تضمین می‌کند؛ اما درعین حال برای جلوگیری از انتشار محتوای نفرت‌انگیز قوانینی وضع کرده است. در ایالات متحده نیز، قانون ارتباطات^۱ تلاش کرده تا مسئولیت پلتفرم‌ها را در قبال محتوای غیرقانونی کاهش دهد.

در کشور ایران هم قوانین مختلفی مانند قانون جرائم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸ به بررسی و تعیین محتوای غیرقانونی می‌پردازند.^۲ بنابراین، تمایز میان محتوای غیرقانونی و مضر در قوانین مختلف کشورهای دنیا اهمیت بسزایی دارد. با توجه به رشد سریع فناوری‌های دیجیتال و افزایش استفاده از پلتفرم‌های آنلاین، نیاز به تدوین چهارچوب‌های قانونی منسجم و کارآمد بیش‌ازپیش احساس می‌شود. همچنین در آخرین قسمت این بخش، به تشریح پنج ماده اصلی گنجانده شده در این قانون می‌پردازیم که گول‌های فناوری را مجبور می‌کند در رویکرد خود تجدیدنظر کنند.

۱-۳-۲. حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان

شرکت‌های بزرگ فناوری هرساله میلیاردها دلار سود به دست می‌آورند و بخشی از این درآمدها را صرف خرید شرکت‌های دانش‌بنیان (استارت‌آپ‌ها) می‌کنند. این کار راهبردی برای از میدان به‌در کردن رقبای نیز هست؛ چراکه اغلب یک شرکت بزرگ می‌تواند یک شرکت کوچک استارت‌آپی خلاق و بالقوه رقیب را بخرد و این‌گونه محصول آن را در اختیار می‌گیرد. براساس قوانین جدید، همه خریدها، صرف‌نظر از این‌که کوچک باشند یا بزرگ، باید به بازوی اجرایی اتحادیه اروپا یعنی کمیسیون اروپا مستقر در بروکسل اطلاع داده شوند. این کمیسیون، همچنین به‌عنوان تنظیم‌کننده قدرتمند رقابت اتحادیه اروپا عمل می‌کند.

1. United States Congress. (1996). Communications Decency Act of 1996. (<https://www.congress.gov/bill/104th-congress/house-bill/1978>)

۲. مجلس شورای اسلامی ایران، قانون جرائم رایانه‌ای، <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/135717>

۲-۳-۲. ایجاد وحدت مشترک بین پیام‌رسان‌ها

پس از رسوایی‌های متعددی که فیس‌بوک متعلق به متا را درگیر کرد، بسیاری از کاربران ترجیح دادند پیام‌رسان فیس‌بوک یا واتس‌آپ را با گزینه‌هایی مانند سیگنال یا تلگرام عوض کنند. با این حال، قدرت بازار خدمات متا همچنان قوی است و این امر حفظ پیوندهای پیام‌رسانی با خانواده و دوستان را برای کسانی که از واتس‌آپ استفاده نمی‌کنند دشوار می‌سازد. برای حل این مشکل، ابتکار اتحادیه اروپا این بوده است که قابلیت همکاری بین برنامه‌های پیام‌رسان را، در عین حال حفظ وضعیت رمزگذاری سرتاسری بین دو کاربر، به شرکت‌های سازنده پیام‌رسان‌ها تحمیل کند.

۲-۳-۳. خرید منصفانه در آمازون

آمازون یک پلتفرم خرید عمده برای هزاران شرکت است تا کالاهای خود را به صورت آنلاین بفروشند؛ اما این ظن وجود دارد که گول آنلاین آمریکایی از نقش خود به عنوان یک بازار، برای فروش بهتر محصولاتش به منزله یک خرده‌فروش سوءاستفاده می‌کند. قانون دیجیتال اتحادیه اروپا این تضاد منافع را ممنوع می‌کند و همچنین از بازارهای بزرگ آنلاین، نظیر آمازون، می‌خواهد که اطلاعات اصلی را با مشتریان تجاری به اشتراک بگذارند.

۲-۳-۴. شفافیت در تبلیغات

از غول‌های فناوری مانند گوگل، فیس‌بوک و اینستاگرام، که بزرگ‌ترین تبلیغ‌کنندگان آنلاین جهان هستند، همواره به دلیل جمع‌آوری و انحصار داده‌های ارزشمند مشتریان انتقاد شده است. اکنون کمیسیون اروپا آن‌ها را مجبور می‌کند اطلاعات بیشتری را در مورد نحوه عملکرد و اثربخشی واقعی تبلیغاتشان برای تبلیغ‌کنندگان و ناشران فاش کنند. این اقدام با هدف کاهش وابستگی شرکت‌ها به پلتفرم‌هایی مانند گوگل یا فیس‌بوک برای شناخت مشتریان انجام شده است. به این ترتیب، شرکت‌ها تشویق می‌شوند که پیام‌های بازرگانی خود را با استفاده از روش‌های جدیدتر و مستقل‌تر پخش کنند.

۲-۳-۵. رفع انحصار از اپ‌استور

در سراسر جهان، اپل از انحصار خود بر اپ‌استور دفاع کرده و شرکت‌ها را از استفاده از سیستم‌های پرداخت اختصاصی یا دانلود اپلیکیشن‌ها از خارج از فروشگاه خود منع کرده است. اپل بارها هشدار داده که باز کردن آیفون‌ها به این شیوه تهدید امنیتی به شمار می‌رود. با وجود این، طبق قانون جدید، این شرکت مجبور شده در هر دو مورد تسلیم شود. اپل اعلام کرده که از قانون پیروی خواهد کرد؛ اما توسعه‌دهندگان اپلیکیشن و برخی شرکت‌های دیجیتال مانند اسپاتیفای با آن مخالفت کرده‌اند. رعایت نکردن این قانون جریمه‌های بسیار سنگینی را به دنبال خواهد داشت؛ به گونه‌ای که پرداخت آن‌ها حتی برای بزرگ‌ترین شرکت‌های جهان نیز دشوار خواهد بود. شرکت‌هایی که به طور مکرر این قانون را نقض کنند ممکن است تا ۲۰ درصد از فروش سالانه جهانی خود جریمه شوند. از دیگر موادی که در قانون جدید پیش‌بینی شده این است که هر پلتفرم جامعی نظیر گوگل، اگر مشتریان را برای استفاده از خدمات از پیش نصب شده مانند مرورگر وب، نقشه یا اطلاعات آب‌وهوا مجبور کند، با جریمه مواجه خواهد شد.

۲-۴. قانون خدمات دیجیتال دغدغه‌مند حقوق و آزادی‌های شهروندان

ارتباط میان قانون خدمات دیجیتال و حقوق شهروندی در فضای دیجیتال امروزی اهمیتی فزاینده یافته است. هم‌زمان با تکامل فناوری، نیاز به حمایت از حقوق افراد و تضمین عملکرد خدمات دیجیتال در چهارچوبی که به این حقوق احترام می‌گذارد، نیز افزایش می‌یابد. در اینجا به ارتباط قانون خدمات دیجیتال با برخی از حقوق و آزادی‌های شهروندان به صورت اجمالی خواهیم پرداخت:

۱-۴-۲. حریم خصوصی و حفاظت از داده‌ها

قانون خدمات دیجیتال به همراه مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها عمل می‌کند، قانونی که استانداردهای سختی برای حفاظت از داده‌ها و حریم خصوصی تعیین می‌کند. این قانون شامل مقرراتی است که از پلتفرم‌ها می‌خواهد حریم خصوصی کاربران را محترم بشمارند و اطمینان حاصل کنند که داده‌های شخصی مطابق با اصول مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها مدیریت می‌شود. برای مثال، کاربران حق دارند به داده‌های خود دسترسی داشته باشند و بدانند که چگونه از آن‌ها استفاده می‌شود. این امر با تأکید مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها بر شفافیت و کنترل کاربر بر اطلاعات شخصی همخوانی دارد. تعامل بین قانون خدمات دیجیتال و مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها، حمایت از حقوق شهروندان در فضای دیجیتال را تقویت می‌کند و اطمینان حاصل می‌کند که پلتفرم‌ها نمی‌توانند بدون رضایت از داده‌های کاربران سوءاستفاده کنند (Kuner & Christopher, 2020, p. 123).

۲-۴-۲. آزادی بیان

قانون خدمات دیجیتال اهمیت آزادی بیان را به عنوان یک حق بنیادی تحت ماده ۱۱ منشور حقوق بنیادین اتحادیه اروپا به رسمیت می‌شناسد. درحالی‌که این قانون الزاماتی را بر پلتفرم‌ها برای حذف محتوای غیرقانونی در نظر می‌گیرد، همچنین بر نیاز به فرایندهای شفاف نظارت بر محتوا تأکید می‌کند. این امر برای جلوگیری از سانسور دلخواه و اطمینان از این‌که کاربران می‌توانند آزادانه ابراز وجود کنند، ضروری است. قانون خدمات دیجیتال از پلتفرم‌ها می‌خواهد که اطلاعات واضحی را در مورد تصمیماتی که در خصوص حذف محتوا می‌گیرند، به کاربران ارائه دهد تا به آن‌ها این امکان را بدهند که محتواهایی را که می‌خواهند منتشر سازند با قوانین و چهارچوب حقوقی مشخص شده پلتفرم‌ها سازگار کنند. این موضوع با رویه دیوان حقوق بشر اروپا همخوانی دارد که بر ضرورت حفاظت از آزادی بیان، حتی در فضای دیجیتال تأکید می‌کند.

۳-۴-۲. حقوق مصرف‌کننده

هدف قانون خدمات دیجیتال، توانمندسازی کاربران با ارائه ابزارهای بهتر برای مدیریت تجربیات آنلاین آن‌هاست. این امر شامل حق دریافت اطلاعات واضح در مورد عملکرد الگوریتم‌ها، تبلیغات هدفمند و شیوه‌های نظارت بر محتوا می‌شود. با افزایش شفافیت، این قانون به دنبال این است که به کاربران این امکان را بدهد تا انتخاب‌های آگاهانه‌ای در مورد تعاملات آنلاین خود داشته باشند و از محتوای مضر محافظت کنند. این تأکید بر توانمندسازی کاربران با چهارچوب‌های حقوق مصرف‌کننده در اتحادیه اروپا همخوانی دارد که از تصمیم‌گیری آگاهانه و حفاظت در برابر شیوه‌های ناعادلانه حمایت می‌کند. این قانون، اغلب شامل اقدامات حمایتی از مصرف‌کننده است که از شهروندان در هنگام استفاده از خدمات آنلاین محافظت می‌کند و شامل شفافیت در قیمت‌گذاری، شرایط خدمات و حق رفتار منصفانه در معاملات دیجیتال می‌شود. بنابراین، قانون خدمات دیجیتال در شکل‌دهی به رابطه بین مقررات و نظارت قانونی و حقوق و آزادی‌های شهروندان در عصر دیجیتال نقش محوری ایفا می‌کند. این قانون با تأکید بر آزادی بیان، حریم خصوصی، توانمندسازی کاربران و دیگر حقوق و آزادی‌ها، به دنبال ایجاد محیط نظارتی متعادل است که حقوق فردی را حفاظت کند و درعین حال، پلتفرم‌های دیجیتال را مسئول بداند. این چهارچوب برای ایجاد اکوسیستم آنلاین امن‌تری ضروری است که با حقوق بنیادی مندرج در قوانین اتحادیه اروپا همخوانی داشته باشد.

۳. پیامدهای امتناع از اجرای قانون خدمات دیجیتال اتحادیه اروپا

اجرای قانون خدمات دیجیتال شامل مجموعه کاملی از اقدامات تحقیقاتی و تحریمی است که می‌تواند توسط مقامات ملی و کمیسیون انجام شود. توضیحات زیر نمای کلی از این ابزارها را ارائه می‌دهد. در ۲۵ آوریل ۲۰۲۳، کمیسیون هفده پلتفرم آنلاین را به عنوان پلتفرم‌های آنلاین

بسیار بزرگ^۱ و دو موتور جست‌وجوی آنلاین را به‌عنوان موتورهای جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگ^۲ تعیین کرد. در نتیجه قانون خدمات دیجیتال اکنون برای پلتفرم‌ها و موتورهای جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگی اعمال می‌شود که تحت نظارت و اجرای کمیسیون هستند. پس از ارزیابی اطلاعات به دست آمده در جریان نظارت یا از منابع موثق، کمیسیون ممکن است مشکوک به تخلف باشد. در آن صورت، کمیسیون می‌تواند تصمیم بگیرد که تحقیقاتی را آغاز کند و ابزارهای تحقیقاتی خود، مانند صدور درخواست اطلاعات، مصاحبه و بازرسی از محل را به کار گیرد. در هر مقطع زمانی در طول تحقیقات، کمیسیون می‌تواند از اختیارات تحقیقاتی خود برای جمع‌آوری مدارکی قابل اعتماد و ثابت در مورد انطباق پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ و موتورهای جست‌وجوی آنلاین استفاده کند. در اکتبر ۲۰۲۳، کمیسیون اولین تحقیقات مربوط به انطباق قانون خدمات دیجیتال را با ارسال درخواست‌هایی برای اطلاعات به پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ خاص آغاز کرد. اگر کمیسیون به دنبال این مراحل تحقیقاتی همچنان به نقض قانون خدمات دیجیتال مشکوک باشد، ممکن است روند رسیدگی را آغاز کند. قبل از اینکه کمیسیون تصمیم به عدم انطباق یا اعمال جریمه (از جمله جریمه‌های دوره‌ای) بگیرد، باید به پلتفرم‌ها و موتورهای جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگ این فرصت را بدهد که درباره یافته‌های اولیه کمیسیون توضیح دهند. این شامل مواردی است که کمیسیون به آن‌ها اعتراض دارد و همچنین اقداماتی که ممکن است در آینده انجام دهد.

اگر کمیسیون به‌طور قطع نقض قانون خدمات دیجیتال را تشخیص دهد، ممکن است تصمیمی را اتخاذ کند که جریمه‌هایی تا ۶ درصد از گردش مالی جهانی پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ و موتورهای جست‌وجوی آنلاین مربوطه را اعمال کند و به ارائه‌دهنده دستور دهد تا اقداماتی را برای رسیدگی به نقض در مهلت تعیین شده توسط کمیسیون انجام دهد. این تصمیم همچنین می‌تواند دوره نظارت تشدید شده‌ای را آغاز کند تا اطمینان حاصل شود که ارائه‌دهنده به اقدامات مدنظر خود برای جبران تخلف پایبند است. چنین تصمیمی در مورد جریمه ممکن است در دادگاه‌های اتحادیه اروپا قابل تجدیدنظر باشد. اگر کمیسیون تشخیص دهد که به دلیل خطر آسیب جدی برای کاربران سرویس در هر مقطع زمانی در طول بررسی و قبل از اتخاذ تصمیم نهایی فوری وجود دارد، می‌تواند تصمیم بگیرد که اقدامات موقتی متناسب برای کاهش چنین خطری اتخاذ کند. نمونه‌هایی از اقدامات موقت می‌تواند تغییرات در سیستم‌های توصیه‌گر، افزایش نظارت بر کلمات کلیدی یا هشتک‌های خاص و یا دستوراتی برای خاتمه یا اصلاح تخلفات ادعایی باشد.

براساس قانون خدمات دیجیتال، کمیسیون دارای اختیارات تحقیق و تحریم است. کمیسیون می‌تواند درخواست اطلاعات ارسال کند تا انطباق پلتفرم‌ها با قانون خدمات دیجیتال را تأیید کند. این درخواست می‌تواند به‌طور مستقل از تصمیم کمیسیون ارسال شود. در صورت نادرست، گمراه‌کننده یا ناقص بودن پاسخ، جریمه‌هایی می‌تواند اعمال شود. همچنین، کمیسیون می‌تواند برای ارزیابی اینکه چگونه یک الگوریتم یا سیستم توصیه‌گر محتوای غیرقانونی را ترویج می‌دهد، دسترسی به داده‌ها و الگوریتم‌های پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ را الزامی کند. در صورت محرز بودن این امر، جریمه‌هایی می‌تواند اعمال شود. همچنین کمیسیون قابلیت مصاحبه با هر شخصی را دارد که ممکن است اطلاعاتی درباره موضوع تحقیق داشته باشد؛ البته این نکته حائز توجه است که مصاحبه‌ها تنها با رضایت شخص انجام می‌شود و نمی‌توان آن را اجباری کرد؛ حتی ممکن است در مواردی بازرسی‌هایی در محل پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ صورت گیرد. بازرسی‌ها فقط پس از مشاوره با مرکز خدمات دیجیتال کشور عضو تأسیس انجام می‌شود. این مرکز ممکن است به درخواست مجوزی از قاضی در کشور عضو نیاز داشته باشد. در صورت رد ارائه‌دهنده برای بازرسی، جریمه‌هایی می‌تواند اعمال شود. جریمه‌ها می‌تواند تا ۱ درصد از گردش مالی سالانه جهانی باشد. جریمه‌های دوره‌ای تا ۵ درصد از متوسط گردش مالی روزانه جهانی نیز برای هر روز تأخیر در پاسخ به درخواست اطلاعات براساس تصمیم یا اجازه بازرسی اعمال می‌شود. از طرفی دیگر، از تاریخ ۱۷ فوریه ۲۰۲۴، کمیسیون می‌تواند جریمه‌هایی تا ۶ درصد از گردش مالی سالانه جهانی را در موارد نقض تعهدات قانون خدمات دیجیتال، عدم انطباق با اقدامات موقتی و نقض تعهدات اعمال کند.

1. Very large online platforms (VLOP)
2. Very large online search engines (VLOSE)

جریمه‌های دوره‌ای تا ۵ درصد از متوسط گردش مالی روزانه جهانی برای هر روز تأخیر در انطباق با اقدامات جبرانی، اقدامات موقتی و تعهدات (پس از عدم انطباق با تصمیم کالج که اقدامات جبرانی، اقدامات موقتی یا تعهدات الزام‌آور را تحمیل می‌کند) اعمال می‌شود. به‌منزله آخرین راه‌حل، اگر تخلفی ادامه پیدا کند که به کاربران آسیب جدی بزند و شامل جرائم جنایی شود که زندگی یا ایمنی افراد را تهدید می‌کند، کمیسیون می‌تواند از طریق یک رویه خاص، درخواست تعلیق موقت خدمات را ارائه دهد. اولاً کمیسیون از طرف‌های ذی‌نفع درخواست می‌کند مشاهدات کتبی خود را ظرف مدت حداقل چهارده روز کاری ارسال کنند و اقداماتی که قصد دارد درخواست کند و گیرنده یا گیرندگان مدنظر را شناسایی کنند؛ ثانیاً کمیسیون از مرکز خدمات دیجیتال کشور عضو درخواست می‌کند از مقام قضایی صلاحیت‌دار کشور خود، دستوری برای محدود کردن موقت دسترسی به خدمت مربوط به تخلف بگیرد؛ ثالثاً هماهنگ‌کننده خدمات دیجیتال دستور را از قاضی درخواست می‌کند و دستور باید توسط قاضی در کشور عضو صادر شود. همچنین هم‌زمان با تصویب این قانون توسط اتحادیه اروپا، هیئت‌های نظارتی در تمام کشورهای اروپایی برای نظارت بر اجرای آن تشکیل شدند. این هیئت‌ها موظف‌اند موارد نقض قانون را به اطلاع برسانند، که می‌تواند به مسئولیت و جریمه شدن کشورهای خاطی منجر شود. به همین دلیل، نقش این نهادهای نظارتی بسیار اهمیت پیدا می‌کند و در سطح کشورها پررنگ می‌شود؛ چراکه باید دید آیا قابلیت کنترل و محدود کردن غول‌های دیجیتال و حمایت از حقوق کاربران، یعنی شهروندان، را دارند یا خیر. هر کشوری، یعنی ۲۷ کشور عضو، یک نهاد نظارتی را برگزیده است. همچنین یک نهاد مادر و مرکزی هم وجود دارد تا انجام این مسئولیت‌ها را تسهیل بخشد. این نهادها به‌مثابه همان چیزی است که پیش‌تر در مقررات حفاظت از داده‌ها دیده می‌شد. برای مثال پیش‌تر در کشور فرانسه این نهاد رگولاتور، شورای سمعی و بصری بود و اکنون نهادی دیگر یعنی آرکوم است (European Commission, 2025).

۴. چالش‌های پیش‌روی قانون خدمات دیجیتال

قانون خدمات دیجیتال، یک قانون مهم با هدف تنظیم سیستم عامل‌های آنلاین و ایجاد یک محیط دیجیتال ایمن‌تر، از ۲۵ اوت ۲۰۲۳ برای پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ و موتورهای جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگ اجرا شده است. درحالی‌که این قانون نویدبخش است، اجرای آن چالش‌های عملی در خورتوجهی را ارائه کرده است. قانون خدمات دیجیتال چهارچوبی از تعهدات را برای واسطه‌های آنلاین معرفی می‌کند، با الزامات سخت‌گیرانه‌تری که بر پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ و موتورهای جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگ تحمیل می‌شود که با داشتن حداقل ۴۵ میلیون کاربر فعال در اتحادیه اروپا تعریف می‌شود. این الزامات همان‌طور که ذیل مبحث قبل به آن پرداختیم، شامل حوزه‌هایی مانند تعدیل محتوا، گزارش شفافیت، پاسخ‌گویی الگوریتمی و ارزیابی ریسک می‌شود. طبق این قانون، پلتفرم‌های آنلاین موظف هستند سازوکارهایی را برای کاربران ایجاد کنند تا محتوای غیرقانونی را گزارش دهند و پلتفرم‌ها به‌سرعت و با جدیت براساس این گزارش‌ها عمل کنند. این امر چندین چالش عملی را معرفی می‌کند. مهم‌ترین آن‌ها تعریف «محتوای غیرقانونی» است.

تعیین اینکه چه چیزی محتوای غیرقانونی را تشکیل می‌دهد موضوعی پیچیده است؛ زیرا قوانین در کشورهای عضو اتحادیه اروپا به‌صورت یکسان نیست و متفاوت است (De Streel & D'Antonio, 2022). برای مثال، محتوایی که در یک کشور به‌عنوان سخنان مشوق عداوت و تنفر تلقی می‌شود، ممکن است در کشور دیگر آزادی بیان محافظت شده در نظر گرفته شود. این ناهماهنگی توسعه سیاست‌های تعدیل محتوا را پیچیده می‌کند و درک دقیق چهارچوب‌های قانونی محلی را ضروری می‌سازد. از طرفی دیگر، مدیریت حجم وسیعی از محتوای تولید شده توسط کاربر به ابزارهای کنترل خودکار محتوا نیاز دارد. باین حال، این ابزارها اغلب نادرست هستند که به حذف محتوای قانونی و برخط ماندن محتوای غیرقانونی منجر می‌شود (Gillespie & Tarleton, 2018, p. 54). قانون خدمات دیجیتال استفاده از گفتار متقابل را به‌عنوان ابزاری برای مقابله با محتوای مضر تشویق می‌کند. باین حال، پلتفرم‌ها باید سازوکارهایی را برای جلوگیری از تبدیل گفتار متقابل به آزار و اذیت یا ترویج بیشتر روایت‌های مضر ایجاد کنند. علاوه‌براین، وابستگی قانون خدمات دیجیتال به گزارش‌دهی کاربران پتانسیل سوءاستفاده را ایجاد می‌کند، جایی که بازیگران بدخواه می‌توانند سیستم را با گزارش‌های کاذب پر کرده تا دیدگاه‌های مشروع را خاموش کنند (Vaccaro, 2021). برای مثال،

پس از شروع درگیری اسرائیل و حماس در اکتبر ۲۰۲۳، پلتفرم‌ها با افزایش ناگهانی محتوای گزارش شده مربوط به درگیری مواجه شدند که بخش عمده‌ای از آن گرافیکی یا تحریک‌آمیز بود.

ایجاد تعادل بین نیاز به حذف محتوای غیرقانونی با اهمیت اجازه دادن به کاربران برای مستندسازی رویدادها در محل، بسیار چالش‌برانگیز شد. این امر دشواری اعمال مفاد تعدیل محتوای قانون خدمات دیجیتال را در شرایط بحرانی در زمان واقعی نشان می‌دهد. همان‌طور که اشاره کردیم، قانون خدمات دیجیتال الزام می‌کند که پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ و موتورهای جست‌وجوی آنلاین بسیار بزرگ باید گزارش‌های شفافیت دقیقی در مورد شیوه‌های تعدیل محتوای خود، از جمله تعداد گزارش‌های دریافت شده، اقدامات انجام شده در پاسخ به این گزارش‌ها و انواع محتوایی که حذف یا غیرفعال شده‌اند، ارائه دهند؛ اما چالش اصلی، فقدان معیارهای استاندارد و قالب‌های گزارش‌دهی است. این امر مقایسه گزارش‌های شفافیت در پلتفرم‌های مختلف و ارزیابی اثربخشی کلی الزامات شفافیت قانون خدمات دیجیتال را دشوار می‌کند. دقت و کامل بودن گزارش‌های شفافیت برای اعتبار آن‌ها حیاتی است. با این حال، پلتفرم‌ها ممکن است در ردیابی و طبقه‌بندی دقیق همه تصمیمات تعدیل محتوا، به‌ویژه با توجه به پیچیدگی سیستم‌های تعدیل محتوای خود و حجم داده‌های موجود، با مشکلاتی روبه‌رو شوند. از گزارش‌های شفافیت اولیه، که تحت قانون خدمات دیجیتال منتشر شدند، به دلیل فقدان جزئیات کافی و استفاده از روش‌های متفاوت انتقاد شده است. این موضوع مقایسه شیوه‌های تعدیل محتوای پلتفرم‌های مختلف را دشوار می‌کند. همچنین، از برخی از گزارش‌ها به دلیل تمرکز عمده بر داده‌های کمی (مانند تعداد گزارش‌های دریافت شده) و فقدان اطلاعات کیفی کافی (درباره انواع محتوای هدف‌گیری شده و دلایل تصمیمات تعدیل) انتقاد شده است.^۱

قانون خدمات دیجیتال، که اتحادیه اروپا تصویب کرده است، نشان‌دهنده چهارچوب نظارتی مهمی است که به منظور ایجاد یک محیط دیجیتال امن‌تر و افزایش پاسخ‌گویی برای پلتفرم‌های آنلاین طراحی شده است. با این حال، تسلط غول‌های فناوری مستقر در آمریکا، مانند فیس‌بوک، گوگل و توییتر، چالش‌های درخورتوجهی در زمینه تعارض قوانین بین این قانون و چهارچوب‌های قانونی موجود در ایالات متحده و دیگر کشورها به وجود می‌آورد. این چالش‌ها ناشی از تفاوت‌های فلسفه‌های نظارتی، سازوکارهای اجرایی و الزامات انطباق هستند که می‌توانند در اجرای مؤثر و صحیح این قانون اصطکاک ایجاد کنند. در وهله اول این تعارض عمدتاً از تفاوت‌های فلسفه‌های نظارتی اتحادیه اروپا و ایالات متحده ناشی می‌شود. اتحادیه اروپا رویکردی محتاطانه را در پیش گرفته است. این رویکرد، همان‌طور که در مقررات عمومی حفاظت از داده‌ها و قانون خدمات دیجیتال دیده می‌شود، حفاظت از کاربران، حریم خصوصی داده‌ها و مسئولیت‌پذیری را در اولویت قرار می‌دهد (Kuner & Christopher, 2023, p. 123). در مقابل، چهارچوب قانونی ایالات متحده معمولاً بر آزادی بیان و راه‌حل‌های مبتنی بر بازار تأکید دارد که به رویکردی مجازتر نسبت به نظارت بر محتوا و استفاده از داده‌ها منجر می‌شود (Bennett, 2021). این تعارض می‌تواند برای پلتفرم‌هایی که در هر دو حوزه قضایی فعالیت می‌کنند ابهامات قانونی ایجاد کند؛ زیرا آن‌ها باید الزامات متعارض را مدیریت کنند. برای مثال، قانون خدمات دیجیتال از پلتفرم‌ها می‌خواهد که به‌طور پیشگیرانه محتوای غیرقانونی و اطلاعات نادرست را حذف کنند، که ممکن است با حمایت‌های متمم اول در ایالات متحده، که آزادی بیان را حفظ می‌کند، در تضاد باشد (Kshetri, 2024, p. 112).

قانون خدمات دیجیتال بر هر سرویس آنلاینی که در اتحادیه اروپا فعالیت می‌کند، صرف‌نظر از محل استقرار شرکت، اعمال می‌شود. این کاربرد فرامرزی، سؤالاتی را درباره قابلیت اجرایی قوانین اتحادیه اروپا علیه شرکت‌های آمریکایی مطرح می‌کند. برای مثال، اگر یک پلتفرم نتواند الزامات این قانون را رعایت کند، اتحادیه اروپا می‌تواند جریمه‌ها و تحریم‌هایی را اعمال کند. با این حال، اجرای این جریمه‌ها ممکن است چالش‌برانگیز باشد؛ به‌ویژه اگر شرکت خارج از اتحادیه اروپا مستقر باشد و تحت قوانینی مثل قوانین ایالات متحده عمل کند که ممکن است

۱. برای مشاهده گزارش‌ها می‌توانید به سایت‌های زیر مراجعه کنید:

https://ec.europa.eu/digital-strategy/our-policies/digital-services-act_en
<https://www.enisa.europa.eu/>
<https://www.europarl.europa.eu/>

اختیارات قانون خدمات دیجیتال را به رسمیت نشناسد. این وضعیت باتلاقی قانونی ایجاد می‌کند؛ زیرا پلتفرم‌های مستقر در ایالات متحده ممکن است با الزامات قانونی متعارض مواجه شوند که می‌تواند به اختلافات قانونی پرهزینه منجر شود (Renda, 2021, p. 8). در نتیجه، چالش‌های تعارض قوانین ناشی از قانون خدمات دیجیتال، پیچیدگی‌های مربوط به تنظیم پلتفرم‌های دیجیتال در محیطی جهانی شده را برجسته می‌کند. فلسفه‌های نظارتی متفاوت، مسائل قضایی و مقررات انتقال داده‌ها، برای شرکت‌های آمریکایی، که در اتحادیه اروپا فعالیت می‌کنند، موانع بسیاری ایجاد می‌کند. برای کاهش این چالش‌ها، ضروری است که سیاست‌گذاران در هر دو اتحادیه اروپا و ایالات متحده در گفت‌وگوها شرکت کنند تا مقررات را هماهنگ کرده و چهارچوب‌هایی را توسعه دهند که انطباق را تسهیل کرده و درعین حال، حقوق بنیادی را محترم بشمارد. ارائه توافق‌نامه‌های شناسایی متقابل و چهارچوب‌هایی برای انتقال داده‌های فرامرزی راه‌حل مناسبی برای پرداختن به این تعارضات است. علاوه بر این، تقویت همکاری بین نهادهای نظارتی به ایجاد یک منظره نظارتی یکپارچه‌تر کمک می‌کند که حفاظت از کاربران را با نیاز به نوآوری و آزادی بیان متعادل کند. قانون خدمات دیجیتال گام مهمی در راستای تنظیم چشم‌انداز دیجیتال است؛ اما با چالش‌های متعددی در اجرا، صلاحیت قضایی، نوآوری، حریم خصوصی کاربر، تعارض قوانین و تعدیل محتوا مواجه است. با اتخاذ تدابیر انطباق انعطاف‌پذیر، تقویت همکاری‌های بین‌المللی، ایجاد محیط‌هایی برای نوآوری، شفاف‌سازی دستورالعمل‌های حفاظت از داده‌ها و تضمین شفافیت در تعدیل محتوا، این قانون می‌تواند به طور مؤثر به این چالش‌ها رسیدگی کند. بنابراین، تحقیقات آتی باید بر تأثیرات بلندمدت اجرای این قانون و سازگاری مقررات آن در یک محیط دیجیتالی همیشه در حال تکامل تمرکز کند.

نتیجه‌گیری

قانون خدمات دیجیتال بیانگر تغییری اساسی در چشم‌انداز نظارتی برای پلتفرم‌های دیجیتال با هدف ایجاد یک محیط آنلاین امن‌تر و پاسخ‌گوتر است. موفقیت این قانون به طور عمده به اجرای مؤثر و نظارت بر مفاد آن بستگی دارد که به دنبال کاهش خطرات مرتبط با اطلاعات نادرست، محتوای مضر و نقض حریم خصوصی کاربران است. با این حال، این قانون بدون چالش‌ها و نقاط ضعف احتمالی نیست. پیچیدگی اجرا و انطباق با پلتفرم‌های متنوع، به ویژه آن‌هایی که خارج از اتحادیه اروپا هستند، از جمله موانع اصلی در مسیر اجرای مؤثر این قانون است. همچنین، تضاد قوانین این نهاد با قوانین داخلی برخی از کشورهای عضو، مانع قابل توجه دیگری محسوب می‌شود. علاوه بر این، تعاریف مبهم از محتوای مضر و غیرقانونی در این قانون، ممکن است به شیوه‌های نامتعارف در نظارت بر محتوا منجر شود. این امر ممکن است به طور ناخواسته گفت‌وگوی مشروع را سرکوب کرده و حق آزادی بیان را محدود سازد. همچنین یکی از نگرانی‌های اصلی در مورد این قانون، تأثیر بالقوه آن در نوآوری است. در حالی که این قانون به دنبال ایجاد یک محیط دیجیتال امن‌تر است، مقررات سخت‌گیرانه ممکن است خلاقیت را سرکوب کرده و سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید را محدود کند. استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های کوچک‌تر به ویژه ممکن است با هزینه‌های انطباق و عدم قطعیت‌های قانونی مواجه شوند. این امر ممکن است توانایی آن‌ها برای رقابت با پلتفرم‌های بزرگ و مستقر را مختل کند. دستیابی به تعادل مناسب بین مقررات و نوآوری ضروری است تا اطمینان حاصل شود که قانون خدمات دیجیتال مانع پیشرفت فناوری نشود.

با وجود این چالش‌ها، این قانون مزایای چشمگیری برای حفاظت از مصرف‌کننده دارد. با تحمیل اقدامات پاسخ‌گویی سخت‌گیرانه‌تر بر روی پلتفرم‌های دیجیتال، به دنبال افزایش شفافیت در نظارت بر محتوا و ارائه ابزارهای بهتر به کاربران برای مدیریت تجربیات آنلاین خود است. انتظار می‌رود این شرایط به مصرف‌کنندگان قدرت بیشتری بدهد تا بتوانند انتخاب‌های آگاهانه‌تری داشته باشند و به ایجاد یک محیط آنلاین امن‌تر کمک کنند. علاوه بر این، تمرکز قانون خدمات دیجیتال بر حریم خصوصی کاربران با تقاضاهای گسترده‌تر اجتماعی برای حفاظت از داده‌ها همسوست. این رویکرد تضمین می‌کند که حقوق مصرف‌کنندگان در برابر دیجیتالی شدن سریع حفظ شود. بنابراین، در حالی که قانون خدمات دیجیتال نوید بهبود ایمنی آنلاین، حفاظت از مصرف‌کننده و... را می‌دهد، موفقیت آن به پرداختن به چالش‌ها و نقاط ضعف ذاتی آن بستگی دارد. در بستر اتحادیه اروپا، سیاست‌گذاران و اعضا باید هوشیار باشند تا اطمینان حاصل کنند که این قانون تعادل مناسبی بین حفاظت از کاربران

و ایجاد محیطی مناسب برای نوآوری و آزادی بیان برقرار می‌کند. ارزیابی و تنظیم مداوم این قانون در چشم‌انداز دیجیتال در حال تحول و تضمین دستیابی آن به اهداف مدنظر، بدون عواقب ناخواسته، ضروری خواهد بود.

منابع

- معتمدنژاد، رویا (۱۴۰۰). چالش های حقوق بشری در عصر دیجیتال و مقابله با آن ها. حقوق روزنامه نگاری و ارتباطات، (۶)، ۷-۷۰. [لینک](#)
- 1st Amendment U.S. Constitution--Religion and Expression, [Link](#)
- Binns, R. (2018). Fairness in machine learning: Lessons from political philosophy. In *Conference on fairness, accountability and transparency* (pp. 149–159). PMLR.
- Bundesamt für Justiz. (2018). *Guidelines on setting regulatory fines within the scope of the Network Enforcement Act (Netzwerkdurchsetzungsgesetz – NetzDG)*. [Link](#)
- Casalet, M. (2023). Challenges and opportunities of digitalization in Mexico. In *Digital and sustainable transformations in a post-COVID world* (pp. [Page Range]). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-16677-8_17
- European Commission. (2020). *Proposal for a Regulation on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act)*. [Link](#)
- European Commission. (2021a). COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS EMPTY, [Link](#)
- European Commission. (2024a). *Questions and answers on the Digital Services Act*. [Link](#)
- European Commission. (2024c). *On the application of Regulation (EU) 2017/2394 of the European Parliament and of the Council on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws*. [Link](#)
- European Commission. (2025). *The enforcement framework under the Digital Services Act*. [Link](#)
- Gabardo, E., Freitas, O. L. C. D., & Viana, A. C. A. (2022). The digital divide in Brazil and the accessibility as a fundamental right. *Revista chilena de derecho y tecnología*, 11(2), 1–26. <https://doi.org/10.5354/0719-2584.2021.60730>
- Germany. (1995). *Basic Law for the Federal Republic of Germany: Promulgated by the Parliamentary Council on 23 May 1949: Version in Effect Since 15 November 1994*. Press and Information Office of the Federal Government. [Link](#)
- Gillespie, T. (2018). *Custodians of the Internet: Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press. <https://doi.org/10.12987/9780300235029>
- Islamic Republic of Iran: Computer Crimes Law. [Link](#)
- Kshetri, N. (2024). Navigating EU Regulations: Challenges for US Technology Firms and the Rise of Europe's Generative AI Ecosystem. *Computer*, 57(10), 112–117. <https://doi.org/10.1109/MC.2024.3433088>
- Kuner, C. (2020). *The European Union's General Data Protection Regulation: A Commentary*. Harvard Journal of Law & Technology. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198826491.001.0001>
- Network Enforcement Act. (2018). *Network Enforcement Act Regulatory Fining Guidelines*. [Link](#)
- Reece, C., & Glenn, I. (2009). The digital divide and the knowledge gap in South African internet usage. [Link](#)

- Shobana, P. (2021). Digital India: Challenges & opportunities. *International Journal of Innovative Research in Technology*, 7(12), 3-4. [Link](#)
- Turillazzi, A., Taddeo, M., Floridi, L., & Casolari, F. (2023). The digital services act: an analysis of its ethical, legal, and social implications. *Law, Innovation and Technology*, 15(1), 83-106. [Link](#)
- United States Congress. (1996). *Communications Decency Act of 1996*. [Link](#)
- Vaccaro, A. (2021). The weaponization of social media: How online networks amplify disinformation, hateful speech, and political polarization. *MERCY CORPS*. [Link](#)
- Voigt, P., & von dem Bussche, A. (2017). *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A practical guide*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57959-7>

[In Persian]

- Motamednejad, R. (2022). Human Rights Challenges in the Digital Age and Dealing with Them. *Journalism and Communication Law*, (6), 7-70. [Link](#)
- https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection_en
- https://ec.europa.eu/digital-strategy/our-policies/digital-services-act_en
- <https://www.enisa.europa.eu/>
- <https://www.europarl.europa.eu/>

COPYRIGHTS

©2026 by the authors. Published by University of Science and Culture. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>
